

DE OPMARS VAN DE VRUCHTBOOM

- VAN BELEVING TOT VERBINDING -

‘Weet u nog in welke bomen u als kind hebt geklommen of waar u het fruit van heeft gegeten? Niemand vergeet de bomen uit zijn kindertijd. Die beleving neem je mee voor de rest van je leven.’ Wie er even over nadenkt, kan dit alleen maar beamen. We hebben een gesprek met Marie-Ange Eneman, groenadviseur bij Boomkwekerij Ebben over de trend om beplanting met eetbare vruchten toe te passen.

©Boomkwekerij Ebben ©Patrick Retour

LE SUCCÈS GRANDISSANT DE L'ARBRE FRUITIER

- DE L'EXPÉRIENCE À LA CONNEXION -

« Vous souvenez-vous des arbres auxquels vous grimpez lorsque vous étiez enfant ou des fruits que vous mangiez ? Personne n'oublie les arbres de son enfance. Vous emportez cette expérience avec vous pour le reste de votre vie. » Toute personne qui y réfléchit un instant ne peut qu'être d'accord. Nous nous entretenons avec Marie-Ange Eneman, conseillère à la pépinière Ebben, sur la tendance à la plantation d'arbres à fruits comestibles.

We leven in een tijd dat meer en meer mensen zich bewust zijn van de klimaatverandering en zelf een steentje willen bijdragen. Daar komt bij dat in onze sterk verstedelijkte maatschappij, vol met virtuele belevingen, de behoefte aan echte natuurervaring groot is. Terug naar de natuur! Wat begon als een trend, heeft uiteindelijk tot een cultuuromslag geleid. Ouders en grootouders willen hun kinderen inspireren en ze bewust maken van het belang van onze flora en fauna.

Voedsel van eigen grond

‘We zien op het moment lange wachtlijsten voor de volkstuinen in de stedelijke omgeving en dat is heel logisch,’ vertelt Eneman. ‘De ecologische bewustwording zit in een stroomversnelling. Mensen willen verandering en steken daarvoor letterlijk de handen uit de mouwen. Vroeger was het heel gewoon je eten uit de natuur te halen. De planten en de vruchten waren onderdeel van het dagelijkse dieet. Dat zijn we in de loop van de geschiedenis kwijtgeraakt en willen we weer terug. Daarom hechten we nu veel waarde aan voedsel uit de regio, liefst uit eigen tuin. Waar we die mogelijkheid niet hebben uit de pluktuin, plukboomgaard, etc. Zelfs in de stad waar hier geen ruimte voor is, heeft men een oplossing gevonden in de vorm van de eetbare daktuin. Het is een vorm van duurzaam inkopen, het is gezond en ook nog goedkoper dan in de supermarkt. In het groot zien we deze tendens terug in de voedselbossen en agroforestry, de alternatieve grootschalige productie van voedsel.’

Nous vivons à une époque où de plus en plus de personnes sont conscientes du changement climatique et veulent faire leur part. De plus, dans notre société hautement urbanisée, où les expériences virtuelles prédominent, le besoin d'expérience réelle de nature est grand. Retour à la nature ! Ce qui a commencé comme une tendance a finalement conduit à un changement culturel. Les parents et les grands-parents veulent inspirer leurs enfants et les sensibiliser à l'importance de notre flore et de notre faune.

Des aliments issus de notre propre sol

« Nous constatons actuellement que les listes d'attente pour les jardins communautaires sont longues dans les environnements urbains, et c'est tout à fait logique », explique Marie-Ange Eneman. « La conscience écologique s'accélère. Les gens veulent du changement et retroussent littéralement leurs manches pour y parvenir. Autrefois, il était tout à fait normal d'aller chercher sa nourriture dans la nature. Les plantes et les fruits faisaient partie de l'alimentation quotidienne. Nous avons perdu cela au cours de l'histoire et nous voulons le retrouver. C'est pourquoi nous attachons désormais beaucoup d'importance aux aliments locaux, de préférence issus de nos propres jardins. Lorsque nous n'avons pas cette possibilité, des jardins de cueillette, des vergers, etc. Même dans les villes où il n'y a pas d'espace pour cela, les gens ont trouvé une solution sous la forme d'un jardin comestible sur le toit. C'est une forme d'achat durable, c'est sain et aussi moins cher qu'au supermarché. En général, nous voyons cette tendance se refléter dans les forêts alimentaires et l'agroforesterie, la production alternative à grande échelle de nourriture. »

De perfecte confituur

Eneman: 'Wie net als vroeger de vruchten wil plukken uit eigen tuin, hoeft in principe enkel de tegels eruit te gooien en te beginnen. Het is geen hogere wiskunde. Natuurlijk groeit de ene soort gemakkelijker dan de andere, maar er bestaat altijd de mogelijkheid tot bodemverbetering. Verwacht in het eerste jaar niet de perfecte confituur en dan zijn de meeste soorten toepasbaar.' Voor wie begint aan een fruittuin, zijn er wel een aantal aandachtspunten:

- **Hoeveel ruimte is er beschikbaar?**

Een meerstammige boom heeft meer ruimte nodig. Een hoogstam heeft hoge takken en eronder meer ruimte. Laagstammen is makkelijker plukken maar minder ruimte voor beplanting eronder. Voorbeelden zijn appel, peer, kersen, pruimen, tamme kastanje en walnoot. Maar er bestaan ook soorten die sowieso kleiner blijven zoals de kweeper, mispel en vijgenboom. Wie weinig ruimte heeft kan ook kiezen voor leifruit. Leivormen schitteren zelfs tegen een muurtje in een kleine stadstuin. Een bijzondere plant, die ook als leivorm opgekweekt kan worden, is de Prunus dulcis, de amandelboom. Hetzelfde geldt voor klimplanten zoals druivelaar of kiwibes. Wat nog minder ruimte neemt is een haag of sneukelhoekje met bessen, kornoelje, krentenboom, aalbes, jostabes, honingbes of frambozen in. Op zure grond kan ook onder andere de blauwe bes en veenbes.

- **Wat is de locatie?**

Is er concurrentie bovengronds of ondergronds denk aan andere bomen en struiken, gebouwen, kabels en leidingen.

Welke grondsoort en hoeveel zonlicht is er aanwezig. Bomen die vrucht geven houden over het algemeen van veel zonlicht.

- **Tijd voor onderhoud**

Leivormen vragen meer snoeiwerk dan bijvoorbeeld een notenboom.

- **Bestuiving**

Er komen pas vruchten aan een fruitboom als er bestuiving plaatsvindt. Er zijn wel zelfbestuivende fruitbomen die vruchten dragen, maar de resultaten zijn minder. Bijvoorbeeld een appelboom is twee-huizig, maar moet toch op een bepaalde manier bestoven worden om tot het beste resultaat te komen. Door een sierappel in de buurt van de eetappels te planten kan men ervoor zorgen dat de bestuiving verbetert. Bijvoorbeeld Malus toringo 'Brouwers Beauty' (foto donkers HO)

La confiture parfaite

Selon Marie-Ange Eneman: « Ceux qui veulent profiter des avantages de leur jardin comme par le passé n'ont qu'à jeter les dalles et commencer. Ce ne sont pas des mathématiques de haute volée. Bien sûr, certaines variétés poussent plus facilement que d'autres, mais il est toujours possible d'améliorer le sol. Ne vous attendez pas à la confiture parfaite dès la première année, mais par la suite, elles peuvent quasiment toutes être réalisées. » Avant de commencer un jardin fruitier, il y a cependant quelques points à considérer :

- **Quel est l'espace disponible ?**

Un arbre multi-tronc a besoin de plus d'espace. Un arbre à hautes tiges a des branches hautes et plus d'espace en dessous. Les tiges basses sont plus faciles à réaliser la cueillette, mais elles offrent moins d'espace pour des plantations en dessous. Des exemples sont le pommier, le poirier, le cerisier, le prunier, le châtaignier et le noyer. Mais il y a aussi des variétés qui restent quand même plus petites, comme le cognassier, le néflier et le figuier. Les personnes qui disposent d'un espace limité peuvent également opter pour des arbres fruitiers en espalier. Les formes en espalier font des merveilles même contre un mur dans un petit jardin de ville. Une plante particulière, qui peut également être cultivée en espalier, est le Prunus dulcis, l'amanier. Il en va de même pour les plantes grimpantes comme la vigne ou le kiwaï. Ce qui prend encore moins de place, c'est une haie ou un coin avec des baies, un cornouiller, un groseillier, un casseillier, un chèvrefeuille bleu ou un framboisier. Sur un sol acide, on peut également cultiver des myrtilles et des canneberges, entre autres.

- **Quel est l'emplacement ?**

Y a-t-il une concurrence au-dessus ou au-dessous du sol ? Pensez aux autres arbres et arbustes, aux bâtiments, aux câbles et aux tuyaux. Quel type de sol et quelle quantité de lumière solaire sont présents. Les arbres fruitiers aiment généralement un ensoleillement important.

- **Le temps de l'entretien**

Les arbres fruitiers en espalier nécessitent une taille plus importante que, par exemple, un noyer.

- **La pollinisation**

Des fruits n'apparaissent sur un arbre fruitier que lorsqu'une pollinisation a eu lieu. Il existe des arbres autopollinisants qui donnent des fruits, mais les résultats sont moindres. Par exemple, un pommier est dioïque mais doit quand même être pollinisé d'une certaine manière pour obtenir les meilleurs résultats. En plantant un pommier ornemental à proximité d'un pommier à fruits comestibles, on peut assurer une meilleure pollinisation. Par exemple, le Malus toringo « Brouwers Beauty » (photo donkers HO)

'Een sierappel in de buurt van eetbare appels verbetert de bestuiving'

Marie-Ange Eneman

« Un pommier ornemental à proximité d'un pommier à fruits comestibles assure une meilleure pollinisation »

Marie-Ange Eneman

'Het hangt dus van een aantal criteria af welke bomen geschikt zijn voor een specifieke tuin daktuin of openbare ruimte' vervolgt Eneman.

' Naast de bekende soorten kan men ook denken aan bijzondere soorten zoals de szechuan peper (Zanthoxylum simulans), pecannoot (Carya illinoensis), witte bitternoot (Cary ovata), uiensoepboom (eetbaar blad) (Toona sinensis), nashipeer (Pyrus pyrifolia), lotusboom (Diospyrus lotus), moerbeï (Morus alba), Pawpaw (Asimina trilobata), japanse notenboom (Ginkgo biloba), zwarte noot (Juglans nigra), chinese kwee (Chaenomeles cathayensis), japanse krentenboom (Hovenia dulcis) ... '

Fruitbomen in de openbare ruimte

'Ook in de openbare ruimte komen fruitbomen op steeds meer plekken terug. De angst voor insecten en wat er met de vruchten gebeurt, heeft plaats gemaakt voor het besef van positieve impact. Fruitbomen zorgen voor verbinding tussen mensen in de buurt. Alleen de bloesem al raakt een snaar bij velen. En samen fruit plukken, scheidt een band.'

Hoewel nog op bescheiden schaal proberen steeds meer gemeenten eetbaar groen aan te planten in de vorm van fruitbomen of struiken. Niet zelden worden inwoners van wijken zelf direct hierbij betrokken of zijn zij juist de initiatiefnemers. Ook bij Boomkwekerij Ebben zien ze deze trend steeds meer vorm krijgen. Zo werd ecologische woongemeenschap Iewan koos voor hun wijk in Lent zelf voor de aanplant en het beheer van fruitbomen.

'Een goede ontwikkeling,' volgens Eneman. 'Goed voor de bewoners én goed voor een herstel van het ecosysteem. Het is ook een verrijking voor de dieren-, insecten- en vogelpopulatie. Zo werken we met elkaar aan de inrichting van de omgeving op een manier waar natuurwaarden baat bij hebben. Met als resultaat een betere leefomgeving voor mens én dier. Mooier en duurzamer.'

WWW.EBBEN.NL

WWW.EBBEN.FR

